

[Rahbæk Møller]

det ikke oprettet som led i noget som helst frikommuneforsøg, men blot fordi Kolding Kommune var stædig, og det synes jeg er godt. Jeg håber, der er flere af den slags aktive kommuner.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 11:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre integration af indvandrere.

Af Birte Weiss (S) m.fl.
(Fremsat 31/10 89).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Indenrigsministeren (Thor Pedersen):**

På nær et enkelt punkt er der tale om en uændret fremsættelse af beslutningsforslag nr. B 77 fra sidste folketingssamling, som vi havde til første behandling den 3. maj. Jeg vil ikke i detaljer gentage regeringens synspunkter på de enkelte dele af beslutningsforslaget, men kort trække hovedlinjerne op.

Det er indvandrerpolitikens hovedmål, og det har der været bred tilslutning til i Folketinget, at indvandrere skal have mulighed for at indgå i det danske samfund på linje med danskere, dog med hensyntagen til deres særlige kulturelle baggrund.

Det er vigtigt for regeringen, at de kommuner, der står for den praktiske gennemførelse af langt den største del af indvandrerpolitikken, har frihed til at tilrettelægge opgavernes løs-

ning, som det findes mest hensigtsmæssigt i den enkelte kommune. Herved kan initiativerne for indvandrere i videst muligt omfang indarbejdes i kommunens øvrige foranstaltninger, hvilket i sig selv forbedrer indvandrerens integration i lokalsamfundet og medfører den mest økonomiske anvendelse af de afsatte midler.

Beslutningsforslaget indebærer, at regeringen opfordres til inden udgangen af 1989 at tage initiativ til tilpasning af love og cirkulærer med henblik på at fremme indvandrerens integration i det danske samfund.

Regeringen er opmærksom på, at der på trods af den betydelige indsats, der ydes for at fremme integrationen af indvandrere, kan være problemer, som endnu ikke har fundet deres løsning.

I beslutningsforslagets punkt 1 lægges der op til etablering af kurser til indvandrere f.eks. i lighed med Dansk Flygtningehjælps integrationsprogram. Det integrationsprogram, som skitseres, indeholder en række elementer, som i forvejen indgår i den eksisterende indvandrerundervisning, men rækker også ud over denne. Det gælder f.eks. forslaget om særlig rådgivning, praktikperioder og arbejdsprøvning.

Forslagets punkt 2 indebærer mulighed for et tættere samarbejde mellem naboskoler for at kunne sammensætte klasser, der har en pædagogisk forsvarlig balance mellem delvis fremmedsprogede og danske børn. Regeringen er enig i intentionerne i dette forslag og mener, at de kan opnås gennem regler om frit skolevalg, hvor kommunalbestyrelsen ud fra en pædagogisk målsætning fastsætter rammerne for, i hvilken grad forældrenes ønske om optagelse kan imødekommes.

Under samme punkt foreslås det at fremme optagelsen af indvandrerbørn i førskolealderen i daginstitutioner, klubber og lign. Regeringen er enig heri. Det vil formentlig bidrage til en bedre sproglig udvikling.

Forslagets punkt 3 indeholder forslag på boligområdet. Socialdemokratiet taler nu ikke længere om lovfæstelse af en kommunal anvisningsret i den private udlejningssektor. Det er glædeligt. I stedet tales der om udvidet anvendelse af boliger i den private udlejningssektor til løsning af boligsociale problemer. Det forekommer ikke helt klart, hvad meningen er. Hvordan skal den udvidede anvendelse opnås? Regeringen er fortsat modstander af tvangsfor-

[Indenrigsministeren]

anstaltninger over for de private udlejere og finder stadig ikke, at det bør være en kommunal opgave at købe parcelhuse med henblik på udlejning.

I forslaget punkt 4 slås til lyd for, at der sker en opmuntring af kulturaktiviteter, der involverer både danskere og indvandrere. Regeringen er enig.

Derimod kan regeringen ikke støtte de nye refusionsordninger, der nævnes i punkt 5. For det første er der i dag en tilskudsordning, der sikrer dækning af de merudgifter, der følger af, at indvandrere bosætter sig i en kommune. Denne tilskudsordning blev forbedret i 1988 på grundlag af en grundig undersøgelse af kommunernes merudgifter til indvandrere, og undersøgelsen blev gennemført i samarbejde med Kommunernes Landsforening.

For det andet er det betænkeligt med refusionsordninger, hvor en myndighed beslutter afholdelse af udgifter og en anden myndighed skal betale. Regeringens politik er, at beslutningskompetence og økonomisk ansvar så langt som muligt skal følges ad.

Til slut vil jeg sige, at jeg godt forstår, at der kan være behov for at få en samlet oversigt over de mange elementer, der indgår i bestræbelserne på at sikre en så god integration som muligt af indvandrerne i det danske samfund. Der er tale om bestemmelser i flere forskellige love, der er regler i flere af ministeriets cirkulærer, og både statslige myndigheder, amtskommuner, kommuner og organisationer som Dansk Flygtningehjælp indgår i arbejdet. Der kan derfor være god grund til at få hovedlinjerne trukket klart op og se på, om der er noget, der kan gøres bedre, f.eks. i bestræbelserne på at give indvandrerne de bedst mulige betingelser for at lære dansk.

Der er peget på nogle muligheder i beslutningsforslaget, men der kan også være tale om andre. Jeg agter derfor at lade en arbejdsgruppe beskrive de nuværende elementer i integrationsbestræbelserne og fremsætte forslag til forbedringer ud fra et ønske om en samlet, veldefineret indvandrerpolitik. Jeg vil sikre mig, at Indvandrerrådet bidrager til udvalgets arbejde for at få indvandrerens erfaringer og mulige forslag med i arbejdet. Det vil være mit mål, at arbejdsgruppen kan fremlægge en redegørelse i forårets løb.

Pernille Sams (KF):

I forhold til det forslag, som vi behandlede for et halvt år siden om nøjagtig samme sag, er der, som ministeren også nævnte, umiddelbart kun én ændring i forslaget. Nu taler Socialdemokraterne nemlig ikke længere om en lovfæstelse af en kommunal anvisningsret i den private udlejningssektor, og det er vi meget tilfreds med.

Til gengæld er det svært at gennemskue, hvad Socialdemokraterne mener med deres nye formulering »udvidet anvendelse af boliger i den private udlejningssektor til løsning af boligsociale problemer«. Hvis realiteten er den samme som i den oprindelige formulering, tager vi også nu afstand fra dette punkt.

I øvrigt vil jeg henvise til, hvad vi sagde om forslaget i maj måned. Som vi også redegjorde for dengang, er der flere af intentionerne i de øvrige dele af forslaget, der allerede arbejdes på, og som vi er enige i, f.eks. om samarbejde mellem naboskoler, om fremme af optagelsen af indvandrerbørn i daginstitutioner inden skolealderen og forøget danskundervisning.

Det er vigtigt for os, at der som hovedregel er tale om ligestilling af indvandrere og danskere, således at det, der er frivilligt for en dansker, også er det for en indvandrer.

I øvrigt finder vi det vigtigt, at det fortsat er de enkelte kommuner, der yder den praktiske indsats med at føre indvandrerpolitikken ud i livet. Derfor skal kommunerne også fortsat have frihed til selv at indrette det, så det passer ind i kommunernes andre aktiviteter for befolkningen.

Bjørn Poulsen (SF):

Dette forslag er efter SF's mening et meget vigtigt forslag, fordi integrationen af indvandrere ikke går, som den bør. Ikke mindst er der nogle problemer i forbindelse med integrationen af specielt de unge, hvor det viser sig, at der er et alt for stort antal unge, der ikke kommer med, men bliver tabt, bliver arbejdsløse eller kommer i lignende situationer. Så der er ingen tvivl om, at diskussionen er væsentlig, og jeg synes, vi skal takke for, at den er blevet rejst.

Jeg vil ikke kommentere de enkelte punkter, for det gjorde vi allerede i foråret, men jeg vil godt pege på nogle af de ting, der efter SF's mening mangler. Det er, som jeg også sagde i foråret, først og fremmest modersmålsundervis-

[Bjørn Poulsen]

ningen til både første og anden generation af indvandrere.

Vi mener ikke, at man så brutalt, som dette i virkeligheden er, kan fratage indvandrere en væsentlig del af deres kultur, nemlig deres sprog. Derfor finder vi det meget nødvendigt, at der også på linje med andet i skolen bliver tale om et tilbud om egentlig modersmålsundervisning.

En anden ting, som jeg synes mangler i forslaget, og det undrer mig en lille bitte smule, er, at man overhovedet ikke tager dem, det drejer sig om, nemlig indvandrerne, med ind i forbedringen af den generelle undervisning inden for selve integrationsprogrammet. Da jeg læste forslaget, syntes jeg, at det var lidt højrumpet, at vi danskere helt alene skal bestemme, hvorledes det skal foregå, at vi ikke tager disse mennesker med en helt anden kulturbaggrund end os med ind i planlægningen af, hvad der skal ske med dem. Jeg håber, at det bare er en forglemelse, for jeg mener, at hvis dette skal blive en succes, skal disse mennesker også med ind i planlægningen, og vi skal have at vide, hvad de synes er væsentligt.

Tidligere ordførere og også ministeren har allerede peget på den lille ændring på boligområdet. Jeg må da indrømme, at jeg ikke håber, at det er nogen indholdsændring, når det kommer til stykket, for skal vi klare problemet, og det er sådan set det, vi alle sammen er interesseret i, kommer vi altså ikke uden om at inddrage i hvert fald det private udlejningsboligbyggeri, når det drejer sig om at fremskaffe lejligheder.

Der er for øjeblikket en diskussion om at ændre almennyttige boligselskabers udlejningspraksis, fordi man vil undgå ghettoer. Hvis man kommer så langt, at man pludselig ændrer den, så det almennyttige kan stoppe med at tage indvandrere ind, hvilket resultat får man så ud af det? Man får det resultat, at der ingen boliger vil være til disse indvandrere. Jeg har endda set, at man oven i købet tager de socialt dårligt stillede med ind i billedet, når man diskuterer, hvorvidt der skal laves stramninger.

Uanset hvad man gør, er man nødt til at tage den private udlejningsbolig med ind i billedet, hvis det nødvendige antal boliger kan fremskaffes, og så vil der også være mulighed for – og det synes jeg er væsentligt – at få de kommuner med, som i dag undslår sig 100 pct. for at tage indvandrere ind, hvilket vel også må siges

at være en væsentlig del af integrationsprogrammet i dette land.

Til sidst den del af forslaget, der omhandler folkeskolerne. Der er ingen tvivl om, at vi er nødt til at flytte børn. Vi kan ikke klare klasser med både 5 og 10 forskellige sprog, det kan vi hurtigt blive enige om. Men der er for mig ingen tvivl om, at vi er nødt til at gøre det i et bredt samarbejde med forældrene, og jeg føler mig overbevist om, at kan man ved flytning af børn skaffe det nødvendige gode pædagogiske tilbud, er forældrene også med. At tænke på at gøre det næsten tvangsmæssigt, som nogle har nævnt i diskussionen, vil efter vores overbevisning være helt urimeligt, og det vil i hvert fald ikke skabe en positiv stemning. Men kan man f.eks. ved hjælp af det, der for øjeblikket foregår i København, skaffe det nødvendige gode pædagogiske grundlag i skolerne og samarbejde med forældrene, er der ingen tvivl om, at det også vil blive en succes. Alt andet vil være forkert.

Vi synes, at forslaget stadig væk er lige lovlig generelt i sin beskrivelse af situationen og af de forslag, det drejer sig om, men indholdsmæssigt ser vi mange positive ting, og vi vil gerne arbejde med dette forslag i udvalget.

Mejdahl (V):

Socialdemokratiets beslutningsforslag nr. B 11 er, som det også er anført i bemærkningerne til forslaget, en genfremsættelse i næsten uændret form af B 77 fra sidste folketingssamling. Tidsfristen er blevet betydelig strammere, idet den er uændret, nemlig inden udgangen af 1989.

Jeg kan derfor henvise til, hvad jeg dengang sagde på Venstres vegne. Det står i Folketingets forhandlinger 1988-89, sp. 9447, 9448, 9449, 9459 og 9460, og jeg skal ikke gentage det her.

De ændringer, som er foretaget i punkt 3 om boligspørgsmål, ændrer ikke ved mit svar fra den 3. maj, selv om der er en lempelse at spore.

Der er imidlertid et par ting, jeg godt vil nævne, når nu sagen er på dagsordenen. Uden at komme ind på udlændingepolitikken tager jeg mit udgangspunkt i det, som beslutningsforslaget lægger op til, nemlig integration af indvandrere, altså de mennesker, som er her, og som vi har givet lov til at være her.

Når Venstre ikke er udelt begejstret for Socialdemokratiets løsningsmodel, er det, fordi vi

[Mejdahl]

ikke mener, at alt skal løses ved regeringsinitiativer og ved ny lovgivning. Flere af forslagene kan løses med den gældende lovgivning, bare der udfoldes lidt kreativitet og gåpåmod i kommunerne og ikke mindst blandt indvandrerne selv.

I maj måned i år offentliggjorde Socialforskningsinstituttet en undersøgelse, som havde til formål at beskrive, hvordan unge andengenerationsindvandreres livssituation er, samt hvordan de unge indvandreres situation adskiller sig fra jævnaldrende danskeres, når det gælder uddannelse, arbejde, bolig, familiedannelse og fritid.

Rapporten bygger dels på dybtgående samtaler med ca. 30 unge indvandrere, dels på en landsdækkende repræsentativ undersøgelse, hvor ca. 850 unge indvandrere blev interviewet. Rapporten viser, at der selv blandt unge andengenerationsindvandrere, som er født her i landet, og som taler flydende dansk, er større problemer på en række områder, end der er blandt jævnaldrende danske unge. Denne undersøgelse viser, hvad vi vel nok anede i forvejen, at integration af indvandrere ikke er en let sag.

Det får mig til igen at sige, at indvandrerfamilierne også selv må gøre en ihærdig indsats for at blive en integreret del af det danske samfund. Det nytter ikke at klumpe sig sammen i ghettoer og være sig selv nok, det fremmer ikke integrationen. Tværtimod. Men i kommunerne gøres der mange steder en ihærdig og målrettet indsats for at løse integrationsopgaverne, og hvor der er samarbejdsvilje, krones bestræbelserne med held.

Indenrigsministerens tilkendegivelse af, at han vil lade en arbejdsgruppe analysere integrationsproblematikken, hilser Venstre med tilfredshed. Vi imødeser med spænding arbejdsgruppens redegørelse.

Jane Oksen (FP):

Socialdemokratiet siger i sit forslag, at integration skal bygge på den forudsætning, at indvandrere har samme pligter og rettigheder som den danskfødte befolkning.

Selvfølgelig skal indvandrere behandles ligesom danskere, når de nu engang er kommet hertil. Men hvad er det egentlig, der sker?

Socialdemokratiet siger også i sit forslag, at der skal være integrationskurser, så alle får mulighed for at lære dansk. Det er vi helt enige i.

De siger også, at der skal være en pædagogisk forsvarlig balance mellem delvis fremmedsprogede og danske børn, og at der skal være nogle ordninger, der gør det attraktivt at sende børnene i daginstitutioner.

Det er svært at vide, hvad Socialdemokratiet egentlig peger på, når vi ser, hvad der sker i kommunerne. I Ballerup Kommune med en socialdemokratisk borgmester er institutionspladser for børn gratis. Det kalder vi ikke ligestilling med den danske befolkning, at indvandrerbørn skal have gratis børnehavplads. Socialdemokratiet har heller ikke i sit, jeg ved ikke, om det hedder indvandrerudvalg, lagt skjul på, at det er en ordning, de gerne så indført i hele landet. Det kalder vi forskelsbehandling, og den slags mener vi ikke bedrer integrationen af indvandrere.

Også på andre områder sker der forskelsbehandling, f.eks. skal udenlandske børn have undervisning i deres eget sprog og kultur. Samtidig ser man, at der skæres ned på danske elevers specialundervisning, men der skal altså være penge til nødvendige ting som at undervise børn i deres eget lands sprog og kultur. Når indvandrere kommer til Danmark, er det i hvert fald Fremskridtspartiets holdning, at de må leve på danskernes vilkår og forsøge at blive danskere. Derfor må det udelukkende være dansk, man skal koncentrere sig om.

Man kunne måske godt sige, at der stilles for få krav til vore fremmede. Så vidt jeg ved, er kravene kun, at børn skal følge 15 timers ugentlig undervisning i dansk og voksne kun 5-6 timer. Om det er korrekt, er der måske andre der kan fortælle mig. Det synes vi er for lidt, for det kan ikke være rigtigt, at fremmede efter 18 måneders integrationsperiode ikke engang har lært dansk. Der burde være tid nok. Når man ikke har andet at beskæftige sig med end at gå til danskundervisning og så i øvrigt være på bistandshjælp, må man kunne gøre en større indsats for at lære det danske sprog. Den første betingelse for en heldig integration er, at man lærer det danske sprog.

Vi synes også, det er uheldigt, når man forskelsbehandler på boligområdet. Man belønner kommuner, der stiller flere boliger til rådighed for flygtninge. De kan få ekstra boligkvoter. Tidligere boligminister Kofod-Svendsen sørgede for, at der blev givet 1.000 ekstra boliger til flygtninge.

[Jane Oksen]

Kommunen kan sætte sig på hver fjerde lejlighed i det almennyttige byggeri, og det gør man ofte ud fra den betragtning, at så kan flygtningene få hver fjerde bolig. Det er den slags, vi synes er uheldigt, for det styrker ikke danskerne forhold til de fremmede, og der opstår let uheldige ting som racisme osv.

Jeg er helt enig i Socialdemokratiets indstilling, at indvandrerne skal have samme pligter og rettigheder som danskerne, men jeg synes ikke, der er noget, der tyder på, at de socialdemokratiske kommuner ønsker at leve op til disse ting.

I det hele taget kan man sætte spørgsmålstegn ved, hvor let det egentlig bliver at integrere indvandrere. Der vil i hvert tilfælde være en gruppe, det bliver meget svært for, og det er den muslimske befolkning. De har en helt anden indstilling end danskerne. De har også en helt anden indstilling til ligeberettigelse, end Socialdemokratiet har. I de muslimske familier regnes kvinderne ikke for noget. Muslimer vil ikke arbejde under kvindelige arbejdsledere.

Vi synes også, det er uheldigt, at fremmede har stemmeret til kommunevalget. Vi synes, at man skal have dansk indfødsret for at stemme. Vi kalder det en form for ligestilling, at det kun er folk med dansk indfødsret, der har stemmeret.

Min taletid er udløbet. Men jeg kan kort sige, at vi under ingen omstændigheder kan tilslutte os dette forslag, da det ikke indeholder nogen reelle løsninger på integrationsproblemerne.

Kirsten Lee (RV):

Forslaget, som vi har til behandling i dag, har været til debat før, og Det Radikale Venstre vil ikke benægte, at der er problemer med nogle af vores indvandreres integration i det danske samfund.

For nylig har en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet, som også hr. Mejdahl var inde på, vist, at op imod 40 pct. af de unge familiesammenførte tyrkere er arbejdsløse. De unge pakistanere ser derimod ud til at klare sig langt bedre. Det er interessant for fru Jane Oksen, som harcelerede over muslimerne, for de unge pakistanere er netop fast forankret i deres muslimske tro, og det ser faktisk ud til, at en relativt større procentdel af pakistanerne f.eks. får højere uddannelser end danskerne. Det er da utroligt, fru Jane Oksen!

Men det er i hvert fald ikke godt, at der ser ud til at være et gab mellem den måde, tyrkerne klarer sig på, og den måde, pakistanerne klarer sig på. Vi må prøve, om vi kan lære tyrkerne noget af det, som pakistanerne tilsyneladende kan.

Det tilbud, vore flygtninge får i integrationsperioden via Dansk Flygtningehjælp, sikrer den nødvendige sammenhæng i tilbudene til dem. Et lignende sammenhængende tilbud får vores indvandrere ikke.

Vi synes derfor, det er konstruktivt, at indenrigsministeren vil lade en arbejdsgruppe beskrive de nuværende elementer i integrationsbestræbelserne med henblik på at stille forslag om forbedringer, så vi får en samlet, veldefineret indvandrerpolitik. Det er naturligvis vigtigt, at indvandrerne selv giver deres besyv med, det var hr. Bjørn Poulsen også inde på, og derfor noterede vi med tilfredshed, at indenrigsministeren sagde, at indvandrerne selv skulle komme med forslag.

Vi tror, at den fremgangsmåde, indenrigsministeren har skitseret, kan være med til, at der bliver skabt bedre sammenhæng og helhed i det tilbud, som det danske sanfund giver vores indvandrere, for det er meningen, at de skal være i stand til at klare sig godt her i landet.

Vi er enige med Socialdemokraterne i, at det f.eks. er nødvendigt at forklare indvandrerne et begreb som undervisningspligt. Vi er bekymrede over, at unge tyrkiske piger tilsyneladende har mange fraværsdage fra skolen. Nu har nogle af os i årtier være aktive for at skabe ligestilling for danske kvinder, og vi ønsker det samme for indvandrerkvinderne. Ligestilling handler i høj grad om uddannelse, dvs. skolegang.

Vi er uenige, når fru Jane Oksen siger, det sandelig er for galt, at folk ikke har lært dansk efter 18 måneder. Jeg vil vove den påstand, at selv om vi skillingede sammen, så fru Jane Oksen kunne blive sendt på et 18 måneders kursus i f.eks. grønlandsk, ville fru Jane Oksen ikke være i stand til at tale grønlandsk efter 18 måneder, formentlig heller ikke urdu. Vi kan ikke stille umulige krav til vores indvandrere. Det er som at lære blinde at se. Vi skal huske på, at nogle af vores indvandrere, specielt kvinderne, ikke er i stand til hverken at læse eller skrive deres egne sprog, som er vidt forskellige fra dansk.

[Kirsten Lee]

Vi føler også, at sprogproblemet skal have en fornuftig løsning, som SF's ordfører var inde på. Det er problematisk, at der er 10 forskellige sprog i én skoleklasse. Generelt tror vi, at det er nødvendigt at opprioritere integrationen specielt af andengenerationsindvandrere.

Vi ser frem til den lovede redegørelse til foråret.

Glønborg (KRF):

Da jeg ved behandlingen af det tilsvarende forslag i maj fremsatte nogle principielle positive betragtninger, vil jeg indskrænke mig til at sige, at den positive holdning har vi stadig væk. Vi vil gerne gå ind i et konstruktivt udvalgsarbejde.

Birte Weiss (S):

Man skal jo sige tak for behandlingen, som jeg vil karakterisere som de gode hensigters parade. Til gengæld synes jeg ikke, der var særlig meget konkret i det.

Jeg lagde mærke til, at der var ikke en eneste af ordførerne, der nævnte penge. Jeg synes ikke, vi skal lege kispus med hinanden, men se i øjnene, at hvis vi vil løse disse opgaver, kommer det også til at koste samfundet flere penge.

Vi har med vilje ikke i vores forslag villet gøre det, er det, fordi også vi mener, at de midler, der anvendes i dag, kan anvendes bedre og med større udbytte. Men det hjælper ikke noget, hvis vi lader, som om det ikke samtidig er en opgave, som, hvis den skal løses godt og effektivt, også vil betyde større udgifter.

Jeg kom i hvert fald under denne de gode hensigters parade til at tænke på, at der er to måder, som man effektivt kan smyge sig uden om ansvaret for indvandrere på.

Den ene er den, at man gør indvandrere til syndebukke, at man giver dem skylden for samfundets fiaskoer og gør dem til hovedårsagen til arbejdsløshed, boligkøer og økonomiske skævheder. Det hørte vi gudskelov næsten ikke noget til i dag – der var en lille antydning af det i Fremskridtspartiets ordførers tale – men ellers ved vi jo godt, at det er noget af det, der indimellem føres frem i den offentlige debat.

Men der findes også en anden måde at smyge sig uden om ansvaret på. Det er ved at isolere indvandrere i en bekvem og helt uforpligtende tolerance, som lader dem i stikken ved ikke

at stille krav, ikke at udtrykke forventninger til dem. Det er det, der på godt dansk hedder at lade dem sejle deres egen sø. Man giver dem lov til at være her, men synes ikke rigtig, at de vedkommer os. Det er, som om man siger, at deres behov og deres trivsel ikke er vores bord, at det i hvert fald ikke er vores ansvar. Dertil er de for ejendommelige, og klarer de sig skidt i det danske samfund, er det sikkert, fordi de fortrækker det på den måde.

Jeg vil godt sige, at begge disse attituder er udtryk for et politisk svigt, og begge holdninger har vel til en vis grad været dominerende i den hidtidige danske indvandrerpolitik.

Det forslag, vi behandler i dag, tager for så vidt et tredje udgangspunkt. Det bygger nemlig på, at indvandrere og deres problemer kommer os ved, at vi skal stille krav til dem på præcis samme måde, som vi gør til andre borgere – ikke nødvendigvis de samme krav, men at vi skal stille krav til dem – at de har pligter og retigheder, sådan som det nu engang udtrykkes i den danske politiske mentalitet.

Jeg vil også godt sige, at arbejdet med større integration af indvandrere ikke har spor at gøre med, at samfundet vil ensrette eller forsøge at møve sig ind i indvandrernes private sfære. Det er alene dikteret af ønsket om, at de skal kunne klare sig i samfundet, undgå at blive sociale tabere og med udgangspunkt i en dansk hverdag bevare så meget af deres kulturelle særpræg, som de selv ønsker. Det er ikke vores opgave som samfund eller som politikere at gå ind i privatlivet. Det er helt deres eget ansvar.

Men der er et hovedspørgsmål, som man ikke kommer udenom, og det er det at kunne dansk. Hvis man skal kunne klare sig i Danmark, er det nødvendigt, at man taler sproget, og det gælder både børn og voksne. Hvis man er sprogligt isoleret, bliver nysgerrigheden og lærevilligheden på forhånd kastreret. Derfor skal de tilbud, der gives indvandrere om en sproglig og praktisk introduktion til det danske samfund, være bedre, end de er i dag, og først og fremmest skal de være mere sammenhængende.

Jeg synes, der er noget absurd i, at flygtninge – som jo ikke nødvendigvis kommer til Danmark for at blive – automatisk bliver tilbudt et 18 måneders integrationsprogram, mens indvandrere – der jo er karakteriseret af, at de netop kommer for at blive, det er det, der gør dem

[Birte Weiss]

til indvandrere – slet ikke får et tilbud af samme lødighed. Derfor er kernepunktet i det forslag, vi har lagt frem i dag, integrationskurserne for de nye, familiesammenførte indvandrere, sådan som de fleste af ordførerne også har været inde på.

Jeg vil godt sige, at den beskrivelse, vi giver i B 11, ikke er tænkt som den eneste måde, man kan løse problemerne på. Det er et eksempel, der tager udgangspunkt i, hvordan man har klaret problemerne i Dansk Flygtningehjælp. Så det, vi foreslår, er ikke et helt firkantet og betonagtigt uddannelsesmønster, som alle par-tout skal gennemgå med det samme timetal. Nej, det, vi er optaget af, er, at der kommer en mere systematisk tilrettelagt undervisning i sprog, i samfundsforhold og i kultur, og at hensigten med det hele er, at indvandrerne skal gøres mere selvhjulpne.

Det er selvfølgelig vigtigt, at man så også gør sig klart, at indvandrere jo ikke er én stor masse. Det er folk med vidt, vidt forskellige forudsætninger. Der er nogle af dem, der kommer hertil, der har en god boglig baggrund, og der er andre af dem, der nærmest er analfabeter. Derfor er det selvfølgelig ikke noget med et ens system, som alle skal igennem, og derfor er det så vigtigt, at undervisningen også bliver det, man kan kalde individuelt behovsstyret, og at indvandrerne selv får en meget stor indflydelse på tilrettelæggelsen af den.

Det er for os en så stor selvfølge, at vi end ikke har nævnt det i forslaget, men jeg forstod på SF's ordfører, at det måske var en forglemmelse. Til det er svaret nej. Det er det ikke. Det er en selvfølge, at sådan må det være, hvis dette skal lykkes.

Når jeg i debatten her i dag har villet gøre lidt meget ud af den del af vores forslag, er det, fordi jeg fornemmer, at der faktisk skulle være en god mulighed for, at vi – når det gælder selve integrationsprogrammet – godt skulle kunne finde et flertal i Folketinget. Det er fremgået af flere af ordførertalerne, at både SF og Kristeligt Folkeparti, allerede da vi behandlede det for et halvt års tid siden, var meget positive over for det, og siden har jo både Venstre og Konservative også taget tanken op i deres debatoplæg om en ny udlændingepolitik.

Om de oplæg vil jeg godt sige, at bedømt som helhed er de uspiselige. En del af det er en værre gang populisme og medløb for fremmedha-

dere. Det gælder specielt Venstres udspil. Men på dette ene punkt om en målrettet undervisning og integration af indvandrere har de to regeringspartier altså ikke helt kunnet holde fornuften ude, og det skal de selvfølgelig ikke have utak for. Vi er i Socialdemokratiet glade for, at vi har kunnet inspirere dem til denne tankegang.

Så nævnte ministeren, at man måske kunne tage fat på problemet ved at lave et udvalg, der skulle kulegrave disse ting og komme – forstod jeg – i løbet af foråret med nogle mere konkrete udspil. Jeg mener, at begge ting – både den tanke, som ministeren kommer med, og vores beslutningsforslag – godt kan gå hånd i hånd, at de for så vidt ikke udelukker hinanden. Vi kan i udvalget drøfte, om vi skal lave en udskydelse af ikrafttrædelsesdatoen for vores forslag, men det er afgørende nødvendigt for os, at der rent faktisk sker noget omkring det. Derfor kan vi behandle tingene i Kommunaludvalget sideløbende med, at ministeren tænker. Men det er afgørende, at der kommer en deadline.

Så er der en række af de øvrige dele af vores beslutningsforslag, som flere af ordførerne har været inde på. Der er oplødning af skoledistrikter og et tættere samarbejde mellem nabo-skoler for at undgå overvægt af indvandrerbørn, og der er forholdsregler mod ghettodannelser.

Der var flere, der spurgte: Betyder det, at vi har opgivet vores tidligere tankegang om, at man skulle få en præcisering af udlejningsreglerne i det almennyttige boligbyggeri og give en kommunal anvisningsret til det private boligbyggeri?

Til det er svaret: Vi mener fortsat, at det er nødvendigt at have en sådan mulighed. Men når nu regeringen er så forfærdelig meget imod det og siger: Jamen vi kan nemt klare det ad frivillighedens vej, har vi godt villet lave en lille åbning for regeringen til at bevise, at denne frivillighedens vej rent faktisk også duer. Men hidtil må vi nok sige, at resultaterne har ikke været for store. Hvis det var sådan, at man kunne nå det ad frivillighedens vej, ville der jo ikke være disse store ghettodannelser, og så ville det ikke være sådan, at der var skoleklasser på Vesterbro, hvor der kun er fremmedsprogede børn. Det er jo netop tegn på, at den frivillighedsvej, som ministeren taler om, har spillet fallit.

[Birte Weiss]

Men hvis man har nogle nye trylleformularer oppe i ærmet, er vi da interesseret i at se på dem.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Hvis der er kommuner, som føler sig forhindret i at foretage en rimeligere fordeling af indvandrerbørnene på kommunens skoler, altså hvis de føler sig bremset af den regel, der er i folkeskoleordningen, som siger, at hvem som helst kan forlange sig optaget i den nærmeste skole, så har jeg givet tilsagn om, at jeg gerne ville samle skoleordførerne og drøfte sagen igennem med dem.

Det er altså ikke sådan, at vi ikke har villet tale om disse ting. Men der er problemer i det, og de problemer vil jeg også godt have lov at forelægge ordførerne. For det, det drejer sig om, er, at vi, hvis vi går ind på tankegangen, så sætter grænser for det frie skolevalg for indvandrere i modsætning til for danskere.

Så vil jeg godt tilslutte mig alt, hvad der er sagt om, at indvandrerne skal gøres selvhjulpne. Det bedste, man kan gøre i så henseende, er jo, at man gør alt, hvad man kan for at hjælpe sig selv. Jeg tror, det er vigtigt, hvis vi skal hjælpe indvandrerne til at blive bedre til at hjælpe sig selv, at vi så også skal stille nogle større krav til dem.

Jeg vil godt give to eksempler på krav, jeg mener vi bør stille til indvandrerbørns forældre. Det ene krav er meget enkelt. Det går ud på, at deres børn skal passe skolen. Det er helt uholdbart, at børn er væk i månedsvis, hvorefter lærerne så skal døje med det problem at få læst op med eleven. Det koster i øvrigt også mange penge. Når vi nu har disse samarbejdsrelationer med indvandrerens organisationer, mener jeg, at der for en gangs skyld bør gå et krav den modsatte vej om, at nu bør indvandrerorganisationerne altså fortælle deres medlemmer, forældrene, at de nu må sørge for, at deres børn passer skolen. Det er et stort problem.

Et andet problem vedrører dette, at alt for mange børn, som er vokset op her i landet som børn af fremmedsprogede forældre, møder op i 7-års-alderen i 1. klasse uden at kunne et ord dansk. Det kunne ændres, hvis forældrene ville sende deres børn i børnehave bare et enkelt år, før de kommer i skole.

Så er der nogle, der siger, at det koster jo penge, og det vil de ikke betale. Så skal vores svar være, at det er da for dårligt, hvis de ikke vil betale. Det skal jo andre her i landet. Det skal vi ikke løse som i Ballerup ved at gøre det gratis. Det skal vi løse ved at sige til dem: Jamen hør nu her, det er meget vigtigt for jeres børn at komme i børnehave, for ellers kan de jo ikke klare sig, når de kommer i skole. Vi har jo desværre tal, der viser, hvor fortvivlende dårligt mange børn af fremmedsprogede forældre klarer sig i erhvervsuddannelserne.

Den stemme, jeg godt ville føje til i koret her, som ellers har lydt udmærket, og som jeg kan tilslutte mig, er altså en stemme, der siger: Lad os huske også at stille nogle krav til indvandrerne, især til forældrene. De kan gøre langt mere, end de gør, og de sidder med nøglen til løsningen af deres børns problemer.

Jeg er sikker på, at hvis forældrene intet gør, er det meget lidt, vi kan gøre med store offentlige indsatser. Det var bare sådan en lille undervisningsministeriel tilføjelse til, hvad indenrigsministeren har sagt, og som jeg i øvrigt helt kan tilslutte mig.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Det er til fru Birte Weiss, der havde en mere end syrlig bemærkning til Venstres debatoplæg om udlændinge. Den kan jeg naturligvis ikke acceptere og må derfor tilbagevise den og understrege, at det er et debatoplæg, og som sådan har det haft en god mission. Det opregner en række facts, som har manglet i debatten. På den baggrund synes jeg, at det har været vældig nyttigt, og det, der står deri om integration, er helt i tråd med det, som jeg sagde herfra for lidt siden.

Birte Weiss (S):

Jeg vil godt svare på det indirekte spørgsmål, der lå i undervisningsministerens indlæg.

Jeg er helt enig i, og det er det, der er hele vores udgangspunkt for at stille dette forslag, at der er en tale om, at rettigheder og pligter skal følges ad. Det er det ideologiske grundlag, vores forslag står på skuldrene af, men vi mener også, at en række af de efterlysninger af, skal vi sige sådan lidt kreative tankegange omkring, hvordan man kan løse disse ting på en ny måde indebærer f.eks. også, at man kan lave nogle

[Birte Weiss]

pasningsordninger, klubvirksomhed og alle mulige andre former for aktiviteter for børn i forbindelse med den undervisning, der skal foregå for de voksne.

Jeg tror, at det er helt afgørende, at ministeren og regeringen vil være meget åben over for, at man forsøger at blande kortene på en lidt anderledes måde, end man har gjort hidtil, fordi vi ved, at det er et grundlæggende stort problem for unge kvinder, der gerne vil modtage sprogundervisning som indvandrere, at de ikke har nogen steder at få deres børn passet i mellemtiden. Derfor er det afgørende, at vi nu kommer ud over disse sådan meget velvillige ytringer, uden at det rent faktisk flytter tingene ret meget.

Vi vil i hvert fald holde regeringen meget fast på den velvillighed, der er udtrykt her i dag, og det kan vi både under udvalgsarbejdet og ved at holde fast i tidsfrister for det nye udvalgsarbejde, man nu vil sætte i gang, sådan at der sker noget i denne folketingssamling, så vi ikke bare fortsætter med at lade tingene sejle.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes, at fru Birte Weiss med rette efterlyser kreativitet, når det f.eks. handler om, at vi skal have indvandreens børn passet, medens mødrene får undervisning. I den periode kan børnene selvfølgelig også udsættes for påvirkning af dansk sprog.

Så vil jeg bare minde fru Birte Weiss om, at i går, da vi talte om fleksible ordninger på børnepasningsområdet, slog Socialdemokratiets ordfører syv kors for sig. Mon ikke vi skulle starte med lidt kreativitet hos Socialdemokraterne, for så kunne det være, at vi kunne komme videre ad den vej også.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår at forslaget til folketingsbeslutning henvises, til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter

jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 53:

Forslag til lov om ændring af lov om videregående teknikeruddannelser m.v. (Afbureaukratisering og økonomistyring m.v.).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 1/11 89)

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Klaus Hækkerup (S):

Det er jo lovforslaget om ændring af lov om videregående teknikeruddannelser m.v., vi skal behandle nu, og som ministeren har skrevet som underoverskrift, drejer det sig om afbureaukratisering og økonomistyring m.v. Kort sagt er det væsentligste indhold en opfølgning af den ændring, der er sket i forbindelse med vedtagelse af en ny lov om erhvervsuddannelserne, og vi kan derfor også fra Socialdemokratiets side tilsige vores tilslutning til lovforslaget.

Der er dog nogle enkelte ting, jeg gerne vil fremhæve. Nu gør det ikke noget, hvis ministeren hører efter, til han skal replicere. Det kunne måske fremme en hurtig sagsbehandling af lovforslaget, hvis det i øvrigt er ønskværdigt. Det første punkt, som vi har undret os lidt over, er, at det, der i dag hedder undervisningsfag i lov om videregående teknikeruddannelser m.v. skal ændres til undervisningsemner. Det savner vi en lidt nærmere begrundelse for. Man bruger begge dele i erhvervsuddannelsesloven, og som udgangspunkt vil vi finde det mest naturligt at bevare betegnelsen undervisningsfag. Vi mener, at det bør lovfæstes, at teknikerrådet bør høres om taxametergrupperingen, inden man indfører den. Vi mener også, at det, ligesom det står i erhvervsuddannelsesloven, bør lovfæstes, at teknikerrådet selv fastsætter sin forretningsorden. Det er sådan set, kan man sige, hvad vi har af konkrete bemærkninger til det lovforslag, der ligger nu, men jeg vil godt knytte et par enkelte ting til i øvrigt.